

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина I

**Одеса
2018**

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

Мазураш Я. В.¹, Погорєлова Т. В.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Мазураш Я. В., Погорєлова Т. В. Порівняльний аналіз фінансових результатів банківської сфери України та Республіки Білорусь. *Розкрито сутність та структуру фінансових показників банківської сфери України та Білорусі. Надано статистичну оцінку інтенсивності динаміки формування фінансових результатів двох країн та порівняно відносні швидкості зростання доходів.*

Ключові слова: структура, сукупні доходи, динаміка, темпи зростання, коефіцієнти випередження, фінансові результати.

Мазураш Я. В., Погорєлова Т. В. Сравнительный анализ финансовых результатов банковской сферы Украины и Республики Беларусь. *Раскрыта сущность и структура финансовых показателей банковской сферы Украины и Беларуси. Дана статистическая оценка интенсивности динамики формирования финансовых результатов двух стран и выполнено сравнение относительных скоростей роста доходов.*

Ключевые слова: структура, совокупные доходы, динамика, темпы роста, коэффициенты опережения, финансовые результаты.

Mazurash Y. V., Pogorelova T. V. Comparative analysis of financial results of the banking sector of Ukraine and the Republic of Belarus. *The essence and structure of the financial indicators of the banking sector of Ukraine and Belarus are revealed. The statistical estimation of the intensity of dynamics of financial results formation of two countries and comparatively relative growth rates is given.*

Keywords: structure, cumulative incomes, dynamics, growth rates, outcomes, financial results.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Мазураш, Я. В. Порівняльний аналіз фінансових результатів банківської сфери України та Республіки Білорусь [Текст] / Я. В. Мазураш, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 112 – 117.

Постановка проблеми: В умовах економічної глобалізації, коли у країні час від часу відбуваються валютні, банківські та фінансові кризи, особливої уваги набуває питання щодо забезпечення стабільного еконо-

мічного розвитку, який найбільшою мірою залежить від надійності банківського сектору.

Оскільки сучасна уява про ефективність функціонування банків і їх фінансову стійкість істотно змінюється, то ефективні у минулому інструменти управління с часом перестають бути дійовими на достатньому рівні. Виникає потреба у надійних методах оцінки фінансових результатів, за допомогою яких можливо було б швидко і якісно здійснити аналіз фінансової стійкості банківської сфери будь-якої країни і визначити шляхи її підвищення. Статистична оцінка фінансових результатів банківської сфери є важливою складовою грамотним управлінням грошового обігу та економікою країни в цілому.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням питання статистичної оцінки фінансових результатів банківської сфери присвячені роботи багатьох вітчизняних та закордонних авторів, зокрема це такі науковці та практики, як: Герасименко С.С. [1], Єріна А.М., Парасій–Вергуненко І.М. [2], Погорелова Т.В. [2],[3],[4], Підгорний А.З. [5], Уманець Т.В. [6] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливим питанням залишається статистична оцінка фінансових результатів банківської сфери, основних тенденцій розвитку банківської сфери та визначення динаміки доходів і витрат комерційних банків.

Метою статті є порівняльний аналіз фінансових результатів банківської сфери України та Республіки Білорусь в 2015-2016 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова діяльність комерційних банків знаходить відображення в економічних показниках, що характеризують надходження, розподіл і використання грошових коштів, розмір і структуру заборгованості та ін. Серед них особлива роль відводиться системі показників, які розкривають кінцеві результати. Їх аналіз дає можливість оцінити ефективність функціонування і фінансове становище комерційних банків.

Кількісну сторону фінансових результатів діяльності банків висловлюють показники доходів і витрат. Вони є підставою для визначення показників прибутку, використаних в подальшому для розрахунку можливих показників.

Для аналізу структури і динаміки банківських доходів і витрат розраховані їх умовні величини в зв'язку з тим, що інформація за операціями з дорогоцінними металами і камінням, цінними паперами, іноземною валютою та похідними фінансовими інструментами відображається банками у вигляді чистих доходів. Динаміка та складові фінансових результатів банківської сфери України та Білорусі наведені в таблиці 1.

Динаміка сукупних доходів і витрат комерційних банків в Україні та Республіки Білорусь в 2015 – 2016 рр., млн. грн.

Показники	Україна		Білорусь	
	2015 р.	2016 р.	2015 р.	2016 р.
Сукупні доходи	341 273,5	326 135,1	68 125,4	91 856,7
Сукупні витрати	452 215,6	554 911,5	50 216,3	86 129,6

В аналізованому періоді доходи комерційних банків Республіки Білорусь в середньому щорічно зростали на 44,5%, а витрати - на 45,8%.

Таким чином, у 2016 році доходи Республіки Білорусь дорівнювали 68 125,4 млн. грн., а витрати – 91 856,7 млн. грн. (табл.1). Інакше кажучи, доходи хоча й незначно, але випереджають витрати, тобто білоруська банківська система прибуткова (рис.1).

В Україні в порівнянні з Республікою Білорусь протилежна ситуація, оскільки доходи комерційних банків у загальному зменшилися на 15 138,4 млн. грн. і у звітному році склали 326 135,1 млн. грн., а витрати збільшилися на 102 695,9 млн. грн. та у звітному році склали 554 911,5 млн. грн.. Така ситуація пов'язана насамперед с відтоком депозитів у комерційних банках України, а також зі зменшенням частки повернення кредитних коштів наданих як суб'єктам господарювання так і коштів – на споживче кредитування.

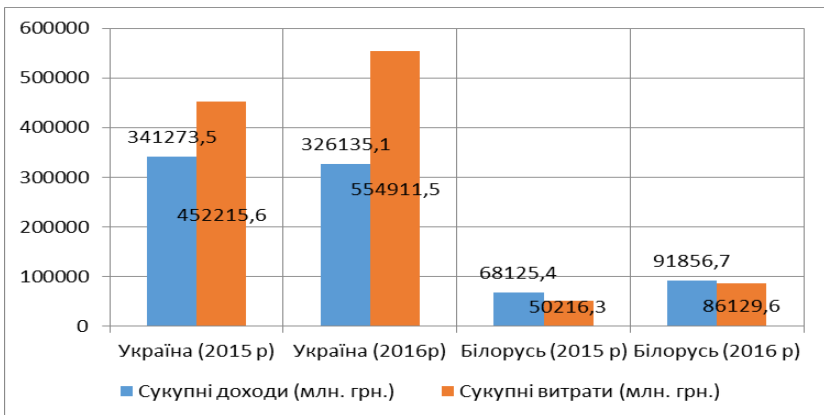

Рис.1. Динаміка сукупних доходів та витрат комерційних банків України та Республіки Білорусь в 2015 – 2016 рр.

Для більш точного виявлення розбіжностей між станом банківських систем у країнах, проведемо порівняльний аналіз напрямків та інтенсив-

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ності зростання величини сукупних доходів і витрат банків. З цією метою за досліджуваний період були розраховані коефіцієнти випередження (відставання), які представляють собою відношення базисних темпів зростання (або приросту) двох рядів динаміки за однакові відрізки часу.

Іншими словами, коефіцієнт випередження (відставання) показує, у скільки разів більша відносна швидкість зростання одного ряду динаміки в порівнянні з іншим.

Для банківської системи будь-якої країни, що має ефективну політику управління, коефіцієнт випередження доходів над витратами повинен бути більше одиниці. У досліджуваному періоді темпи зростання сукупних, процентних і комісійних витрат комерційних банків країни практично постійно випереджають темпи зростання аналогічних видів їх доходів (Коефіцієнт випередження < 1). Означена тенденція для фінансової діяльності комерційних банків оцінюється як негативна і свідчить про зниження темпів зростання прибутку. Проаналізуємо інтенсивність динаміки доходів і витрат банківської сфери України (табл.2)

Таблиця 2

Динаміка доходів і витрат комерційних банків України
та Республіки Білорусь за період 2015-2016 рр..

Показники	Україна	Білорусь
Темп зростання сукупних доходів (%)	88,9	1 312,5
Темп зростання сукупних витрат (%)	130,82	1 403,8
Коефіцієнт випередження	0,680	0,935
Темп зростання процентних доходів (%)	94,0	1 425,9
Темп зростання процентних витрат (%)	94,0	1 485,7
Коефіцієнт випередження	1,000	0,960
Темп зростання комісійних доходів (%)	123,6	827,1
Темп зростання комісійних витрат (%)	112,2	1 267,0
Коефіцієнт випередження	1,102	0,653

У 2015-2016 роки як в Україні так і в Республіці Білорусь швидкість зростання витрат перевищує швидкість зростання доходів (рис.2), тому можна зауважити:

- Через високі темпи зростання сукупних витрат над доходами, коефіцієнт випередження сукупних показників доходів та витрат, менше 1 (тобто Коефіцієнт випередження < 1), що вказує на негативну тенденцію фінансової діяльності комерційних банків, за рахунок перевищення сукупних витрат над доходами. В Україні означений коефіцієнт складає 0,680, що 2,5 разів менше ніж в Республіці Білорусь, що пов'язано з економічною кризою в Україні. Стосовно відсоткових доходів та витрат можна констатувати, що коефіцієнт випередження швидкостей в Україні вище, ніж у Республіці Білорусь.

• Коефіцієнт випередження комісійних доходів та витрат в Україні є меншим, тому що у Республіці Білорусь більш стабільна фінансово-економічна ситуація та більш раціональне використання фінансових ресурсів саме у банківській сфері.

В Україні не зважаючи на втрату довіри населення комерційні банки отримують достатньо доходу, тому що проводять операції, які приносять відсотковий дохід, та можуть покрити відсоткові втрати у зв'язку з відсотком депозитів.

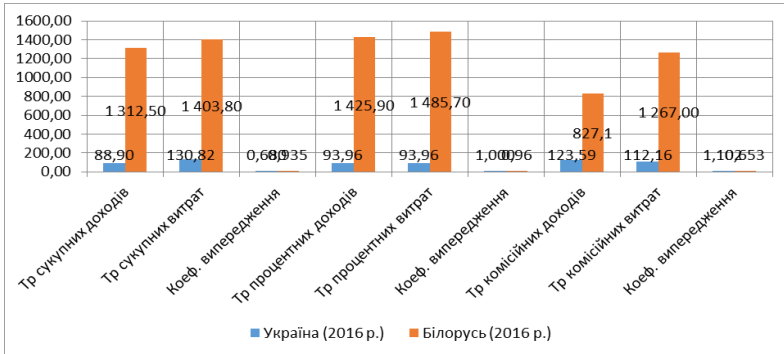

Рис.2. Динаміка швидкості зростання доходів і витрат комерційних банків України та Республіки Білорусі за 2015-2016рр..

Висновки. Провівши порівняльний аналіз доходів та витрат банківської сфери України та Республіки Білорусь, можна побачити, що Україна не займає лідируючі позиції по отриманню доходів, у зв'язку з чим, можна запропонувати декілька варіантів поліпшення та підвищення ефективності діяльності комерційних банків банківської системи в Україні, а саме :

- Продовжувати подальший розвиток систем управління ризиками з урахуванням міжнародної практики, адекватно оцінювати втрати, в тому числі потенційні, з урахуванням профілю та рівня ризиків, а також перспективного стану ринкового середовища, використовуючи з цією метою сучасні методи оцінки ризиків, включаючи стрес-тестування;

- Вжити заходів щодо розвитку роботи, спрямованої на формування баз даних, необхідних для оцінки ризиків з використанням математичної статистично і теорії ймовірності;

- Приділяти особливу увагу питанням управління ризиками на нових швидкозростаючих сегментах ринку банківських послуг і фінансових ринках, в тому числі в споживчому кредитуванні. Банківським асоціаціям вивчити питання про доцільність розробки типового договору споживчого кредиту;

- Забезпечити комплексні підходи до управління ризиками, враховуючи їх взаємозв'язок і взаємовплив;

- Кредитним організаціям, що є головними в банківських групах, головним організаціям (компаніям, що управляють) банківських холдингів удосконалювати процедури управління ризиками та достатності капіталу, ґрунтуючись на сучасних підходах до ризик-менеджменту, в тому числі ві-

дображених в рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду;

- Продовжити розробку стандартів корпоративної етики, стандартів якості банківської діяльності та механізмів контролю за їх дотриманням, звертаючи особливу увагу на якість розроблених стандартів, сприяти їх добровільному впровадженню в банківську практику, одночасно не допускаючи зростання невиправданої навантаження на банки;

- Впровадити в практику розробку планів заходів та дій, що забезпечують безперервність діяльності банків в непередбачених ситуаціях. Базувати цю роботу на проведених експертних оцінках і самооцінці рівня ризиків, стану корпоративного управління, управління ризиками, внутрішнього контролю, інформаційної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.]; за ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2004. — 599 с.

2. Парасій-Вергуненко, І.М. Аналіз банківської діяльності діяльності [Текст]: навч.-метод. посібник. Для самост.вивч.диск- К.:КНЕУ, 2003.- 347.- ISBN 342-354-376-561-8.

3. Погорелова Т.В. До питання статистичного оцінювання ефективності банківської системи України / Т. В. Погорелова / Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць. Вип. 4 (47). Одеса: ОНЕУ, 2012. — С. 73-79/

4. Погорелова Т.В. До питання статистичного оцінювання концентрації та диференціації банківського капіталу / Т.В. Погорелова / Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць. Вип. 35. Одеса: ОДЕУ, 2009. — С.442-446

5. Погорелова Т.В. Статистичний моніторинг фінансових результатів / Т.В. Погорелова, Т.С. Корольова / Статистичні методи в управлінні розвитком регіону: Монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А.З. Підгорного – Одеса :ФОР Гуляєва В.М., 2016. — С. 84-99.

6. Уманець Т.В., Пігарев Ю.Б. Статистика: Навч. посіб. — К.: Вікар, 200

7. Про затвердження Інструкції по визнанню в бухгалтерському обліку доходів і витрат в Національному банку Республіки Білорусь і банках Республіки Білорусь: постанову Правління Національного банку Республіки Білорусь 30 липня 2009 р № 125. - Мінськ: НРПА, 2013. - С. 24.

8. Статистика: Підручник / С. С. Герасименко, А. В. Головач, А. М. Єріна та ін. — К.: КНЕУ, 2000.

9. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін. Герасименко С.С., та Єріної А.М.. — Вид. 2-ге, без змін. — К.: КНЕУ, 2006. — 600 с.

10. Аналіз банківської діяльності: Підручник М.Д.Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А.М.Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2004. — 599с.